

Tekst: Ilse Declerck (Universiteit Gent - Faculteit Diergeneeskunde - Vakgroep Voeding, Genetica en Ethologie – Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde)

PARTUSMANAGEMENT

VOORBEREIDING

De periode in de kraamstal is de belangrijkste fase van de zeughouderij. Daarom moet de geboorte van de biggen zo goed mogelijk voorbereid worden.

De biggen komen steriel ter wereld en hebben nog geen weerstand. Een propere geboorteplaats is daarom cruciaal voor een goede start. Tot aan de geboorte moet de mest achter de zeug minstens dagelijks weggenomen worden. Ook moet er aandacht geschonken worden aan de consistentie van de zeugmest. Vaak worden additieven aan het zeugenvoer toegevoegd om een slappere mestconsistentie en dus een vlotter geboorteproces te realiseren. Te slappe mest is anderzijds moeilijker weg te scheppen en geeft meer aanleiding tot een bevulde achterhand van de zeug. Bij deze zeugen komen de biggen besmeurd ter wereld en komen er mestpartikels in hun ademhalingsstelsel terecht. Een extra optie is het gebruik van werpmatjes.

De warmtelampen moeten tijdig boven het biggennest gehangen worden en de vloerverwarming moet ook op tijd ingeschakeld worden. De verdamping van het vruchtwater en het opdrogen van de vruchtvliezen vergt veel warmte. Dit is de reden waarom de lichaamstemperatuur van de biggen enkele uren na de geboorte al met 3 tot 4°C gedaald is. Een warmtelamp en een warm biggennest kunnen dit energieverlies van de big grotendeels compenseren. Biggen die sneller en met minder energieverlies opdrogen, gaan sneller naar de uier en nemen sneller biest op. Gemiddeld drinkt een big binnen de 15 minuten na de geboorte. Een overdekt biggenhok kan soelaas bieden in de koudere kraamhokken (bv. de kraamhokken nabij de ventilator). De temperatuur ter hoogte van het biggennest rond werpen dient 32-35° C te bedragen.

MANIEREN EN INDICATIES VAN GEBORTEHULP

Meestal worden biggen op natuurlijke manier geboren. Soms is er echter hulp nodig. Het is absoluut noodzakelijk dat deze hulp goed en hygiënisch uitgevoerd wordt. Geboortehulp is aangewezen als het 30 tot 40 minuten duurt vooraleer de volgende big geboren wordt of wanneer de laatst geboren big volledig opgedroogd is.

Indien de zeug 'stil' gevallen is en er dus al enige tijd geen weeën waargenomen worden, kan men oxytocine toedienen. Het is absoluut afgeraden om aan een persende zeug oxytocine toe te dienen. Oxytocine doet bij een persende zeug de contracties nog verder toenemen, waardoor de baarmoeder als het ware in een spastische kramptoestand overgaat. De nageboorte laat hierdoor al los, waardoor de biggen te weinig zuurstof krijgen. Bij een zuurstoftekort worden de biggen dood geboren of zijn ze verzuurd en gaan ze (te) traag drinken. Ook een te hoge dosis oxytocine geeft een spastische kramptoestand van de baarmoeder met meer doodgeboorte en verzuring. Er wordt daarom aangeraden om maximaal 1 ml (10IE) oxytocine toe te dienen. Men mag oxytocine niet te vroeg tijdens het werpen toedienen. Als de baarmoederhals nog te weinig ontsloten is en men wekt met oxytocine baarmoedercontracties op, kunnen de biggen niet tijdig geboren worden. Als een zeug vlot haar eerste zes biggen geworpen heeft, dan pas kan men eventueel denken aan

oxytocine bij weeën zwakte. Verder wordt oxytocine hoogstens twee keer tijdens het werpen toegediend.

Een zeug met weeën waarbij de biggen te traag geboren worden, moet onderzocht worden. De biggen hebben hoogstwaarschijnlijk een afwijkende ligging, er is een te grote big op komst of twee biggen bevinden zich tegelijk in het geboortekanaal. Wanneer men overgaat tot het manueel opvoelen van de zeug, moet men (indien nodig) eerst de box openen en de hokafscheiding wegnemen. Maar al te vaak wordt dit gedaan net voor het opvoelen wanneer men de handschoen al aangetrokken heeft. Vaak is de achterkant van de zeugenbox bevuild en wordt de handschoen en daardoor dus ook het geboortekanaal bevuild. Vervolgens is het aanbevolen om de kling met warm water en een zachte zeep te reinigen. Dit is ten sterkste aanbevolen bij zeugen met te platte mest. Vervolgens rolt men de mouwen op tot aan de oksel, trekt men een lange wegwerphandschoen aan en brengt men rijkelijk glijmiddel aan. Best brengt men eerst twee vingers in de vagina om irritatie/ stress zo veel als mogelijk te voorkomen. Vervolgens brengt men geleidelijk de hand en onderarm in de zeug om de big af te halen. De navelstreng laat men best intact totdat die spontaan scheurt zodat de big zo lang als mogelijk van voldoende zuurstof voorzien wordt. Indien men plooiën in de kling voelt en de toegang tot de baarmoeder erg nauw is, moet men denken aan een baarmoedertorsie. Door de zeug recht te jagen en eventueel wat te doen bewegen kan de torsie opgeheven worden.

Bovenstaande instellingen werken mee aan dit demonstratieproject.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland.

Dit artikel werd o.a. gepubliceerd in volgende vakbladen:

- *Varkensbedrijf (mei 2012) p. 38 tot 39*
- *Management en Techniek (4 mei 2012) p. 30 tot 31*
- *Landbouwleven (4 mei 2012) p. 14*